

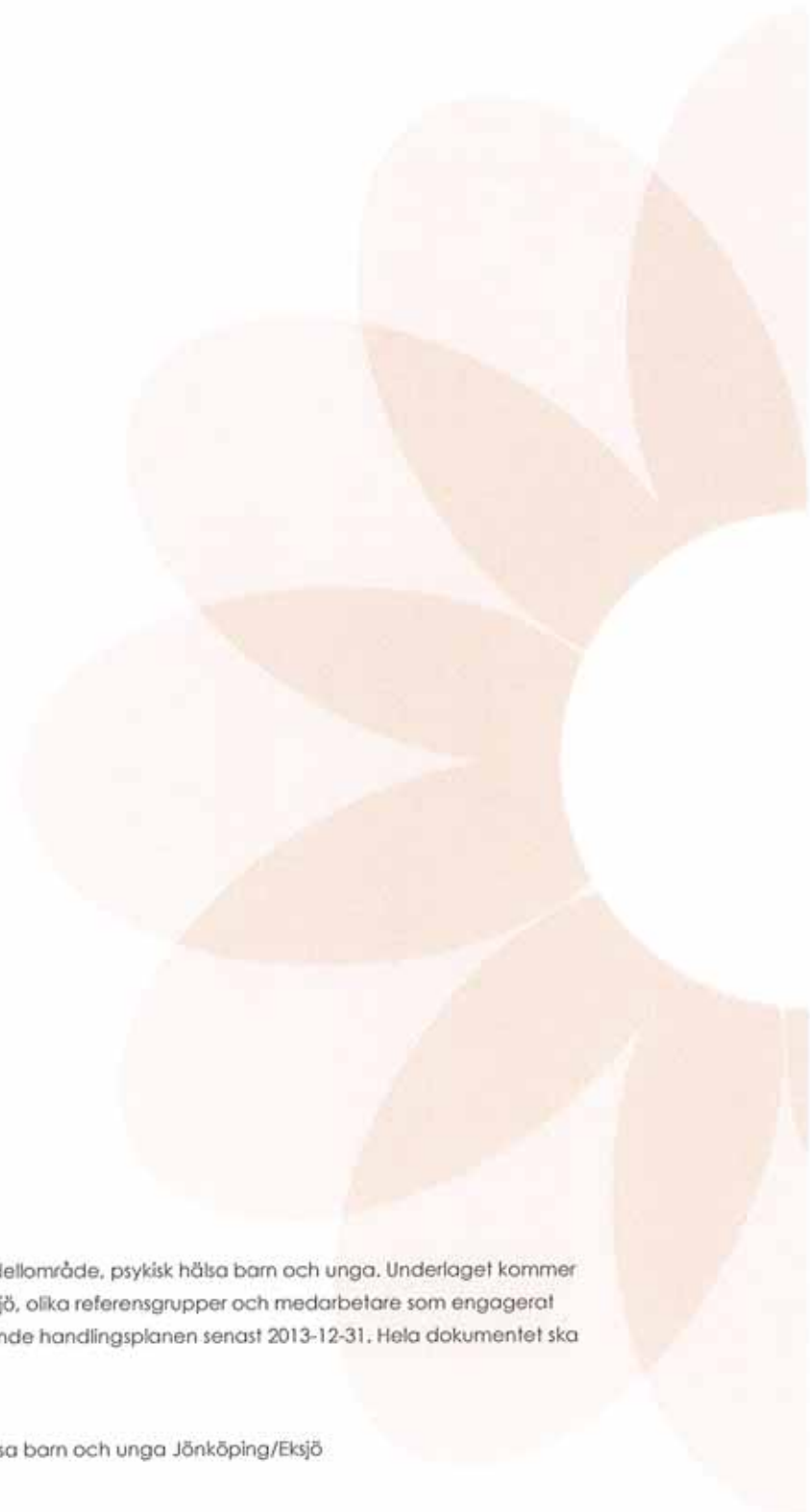
2010-10-05

Psykisk hälsa – barn och unga

MÅL- OCH SAMVERKANSDOKUMENT 2011-2015

HANDLINGSPLAN 2011-2013

Dokumentet är framtaget inom projektet modellområde, psykisk hälsa barn och unga. Underlaget kommer från styrgruppen, lokala ledningsgruppen i Eksjö, olika referensgrupper och medarbetare som engagerat sig i arbetet. Dokumentet ska revideras avseende handlingsplanen senast 2013-12-31. Hela dokumentet ska revideras senast 2015-12-31.

Eksjö 2010-10-05

Projektgruppen för modellområde, psykisk hälsa barn och unga Jönköping/Eksjö

Samverkan – för barnens, de ungas och familjernas bästa

Inledning av de undertecknande parterna.

Landstingsråd
Landstinget i Jönköpings län

Kommunalråd
Eksjö kommun

VISION

Alla verksamheter som arbetar med barn och unga 0 till 18 år, såväl primärkommunala, landstingskommunala som enskilda aktörer, avser att göra en kraftfull ansats för att utveckla arbetet, allt ifrån hälsofrämjande insatser för alla barn till specialistinsatser vid allvarlig psykisk sjukdom. Utvecklingsarbetet ska ske i samverkan och i ömsesidigt utbyte mellan organisationerna med utgångspunkt från vetenskap och beprövad erfarenhet.

BARNKONVENTIONEN

Verksamheter som arbetar med barn och unga ska, oavsett organisationstillhörighet, utgå från en gemensam värdegrund för arbetet. Barnkonventionen ska vara en förenande ledstjärna. Barnkonventionens

stadgar är både nationellt och internationellt antagna. Barnkonventionen ska användas som ett levande dokument, av såväl politiker och chefer som medarbetarna längst fram i organisationerna.

I konventionen fastslås fyra grundläggande principer om barns rättigheter:

Artikel 2

Barnets rätt till likvärdiga villkor

Artikel 3

Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut

Artikel 6

Barnets rätt till liv och utveckling

Artikel 12

Barnets rätt att säga sin mening och få den respekterad

MÅLGRUPP

Målgrupp för detta dokument är alla barn och unga, 0 till 18 år samt unga mellan 18 och 21 år inom skolan, socialtjänsten och barn- och ungdomshabiliteringen. Särskild uppmärksamhet ska riktas till de barn och unga som behöver tvärprofessionell kompetens från olika verksamheter. Inom målgruppen finns stor spridning vad gäller problemtygnd och därmed behov av resurser. För barn och unga är det en rättighet att mötas med resurser utifrån sina behov och för detta krävs att de professionella synkroniserar sina insatser.

AKTÖRER

Utveckling av generella hälsofrämjande insatser, tidiga insatser till riskgrupper och insatser vid indikerade problem ska ske parallellt. Barnen är allas ansvar och därmed har offentliga såväl som privata aktörer lika stort ansvar att delta i detta utvecklingsarbete. Aktörerna för Eksjö kommun är barn och ungdomssektorn, sociala sektorn och samhällsbyggnadssektorn. Aktörerna för Landstinget i Jönköpings län är barn- och ungdomspsykiatri, barn- och ungdomshabiliteringen, barn- och ungdomsmedicin, kvinnohälsovården, barnhälsovården, folkhälsoavdelningen, vårdcentralerna, folktandvården, vuxenpsykiatri och logopedverksamheten. Privata aktörer är enskilda förskolor, fristående skolor och privata vårdgivare. Ideella organisationer är också aktörer.

BEGREPP

I mål- och samverkansdokumentet benämns barn från 0 till 13 år "barn", medan barn mellan 13 till 18 år benämns "unga". Fortsättningsvis används följande begrepp:

AKTÖRSPYRAMID

SKL-verktyg för att placera in verksamheternas uppdrag i en helhet.

BEHANDLING

Behandling syftar till förändring, genom tillämpning av metodik som vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet.

BHV

Barnhälsovården.

BUH

Barn- och ungdomshabiliteringen.

BUP

Barn- och ungdomspsykiatrien.

ELEVHÄLSA

Omfattar skolsköterska, skolpsykolog, skolkurator, specialpedagog och skolläkare.

ENSKILDA AKTÖRER

Enskilda förskolor, friskolor eller privata vårdgivare.

FAMILJEENHETEN

Socialtjänstens arbete med barn/ungdomar och familjer.

FÖRSTA LINJE

Verksamheter som arbetar med alla barn och speciellt med barn med indikerat problem.

FÖRÄLDRASTÖD

Ett brett utbud av insatser som föräldrar erbjuds att ta del av och som syftar till att främja hälsa och psykosocial utveckling.

GENERELL LINJE

Verksamheter som arbetar hälsofrämjande och förebyggande med alla barn.

HELHETSSYN

Barnets eller den unges hemsituation, relationer, skolsituation, fritid samt fysiska och psykiska hälsa ses i ett sammanhang där de olika delarna ömsesidigt påverkar varandra.

INSATS

Begrepp som används för att beskriva en handling som är inriktad på ett visst resultat.

KHV

Kvinnohälsovården.

PSYKISKA BESVÄR

Olika tillstånd då människor visar tecken på psykisk obalans eller symtom som oro, ångest, nedstämdhet eller sömnsvårigheter.

PSYKISKA SJUKDOMAR OCH PSYKISKA FUNKTIONSHINDER

När symtom eller funktionsnedsättning är av den typ eller grad att det kan kvalificera till en diagnos.

PSYKISK HÄLSA

Tillståndet innebär att människor upplever sin tillvaro meningsfull, att de kan använda sina resurser, vara delaktiga i samhället och uppleva att de har förmåga att hantera livets normala motgångar.

PSYKISK OHÄLSA

Övergripande term som täcker både psykiska besvär och psykisk sjukdom.

PTP-PSYKOLOG

Psykolog under handledning som ännu inte erhållit legitimation.

SAMVERKAN

Någon eller några tillför sina specifika resurser, kompetenser och/eller kunskaper till en uppgift som man gemensamt har att genomföra.

SPECIALISTLINJE

Verksamheter som arbetar med barn med omfattande problematik som kräver specialistkunskaper.

STÖD

Stöd ger barn och föräldrar förutsättning att fungera så väl som möjligt utifrån de inre och yttre förutsättningar som råder.

SYNKRONISERING

Åstadkomma samtidighet, samordning.

TIDIGA INSATSER

Insatser i ett tidigt skede av en ogynnsam utveckling.

UTREDNING

Aktivitet som syftar till att samla information om barnets behov, bland annat genom intervjuer, kartläggningar, observationer, specialpedagogiska och/eller psykologiska test samt medicinska undersökningar.

VÅRD

Vård innebär ett omhändertagande inslag, med avsikt att ge bättre möjlighet för växt och hälsa.

STRATEGISKA FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN

Eksjö kommun och Landstinget i Höglandets sjukvårdsområde har valt fyra strategiska förbättringsområden. Dessa är samverkan, hälsofrämjande/förebyggande, stöd, vård och behandling samt föräldrasamverkan/föräldrastöd.

SAMVERKAN

Samverkan ska genomsyra alla verksamheter som arbetar med barn och unga, från politiken och den högsta ledningen till medarbetarna längst fram i organisationerna, såväl offentliga som enskilda. Organisationsutveckling och förändringar ska behandlas i ett tvärnämndspolitiskt forum där konsekvensanalys av förändringar i organisationerna utförs utifrån barns och ungas behov under beaktande av barnkonventionen. Ibland räcker inte den egna verksamhetens kompetens för att hjälpa barnet utan en eller fler verksamheter måste engageras för att tillgodose barnets eller den unges behov av stöd. Samverkan mellan verksamheter ska ske med föräldrarnas, eller efter 18 år med den unges,

samtycke. Respekt och integritet är viktig i all samverkan. Det ligger i professions uppdrag att arbeta på ett tillits- och förtroendeskapande sätt. Rutiner och skriftliga samverkansavtal mellan organisationer ger mandat och ett tydligt stöd för verksamheterna att samverka. Samverkanskompetens är en förutsättning för att samverkan ska bli effektiv och hjälpsam för barn och unga. Samverkanskompetens ska finnas inom varje verksamhet.

HÄLSOFRÄMJANDE/FÖREBYGGANDE

På den främjande nivån handlar det om att skapa goda miljöer, goda relationer och aktivt värdegrundsarbete.

Det hälsofrämjande arbetet är av största betydelse för att ofödda barn, barn och unga ska garanteras en livssituation där hem, förskola, skola och fritid erbjuder goda och trygga miljöer. Det hälsofrämjande arbetet ska omfatta alla barn och unga i vårt samhälle. Organisationer med verksamheter som arbetar hälsofrämjande

ska aktivt samverka för att förbättra barns och ungas livsvillkor. Kvinnohälsovård, barnhälsovård, elevhälsa, tandhälsovård, förskola/skola, öppen förskola, socialtjänst, kultur, fritid, folkhälsoavdelning och föreningsliv behöver ha ständig dialog där de organiserar och samordnar sina hälsofrämjande insatser.

På den förebyggande nivån handlar det om att uppmärksamma signaler på psykisk ohälsa.

Barn och unga ska bli sedda och vuxna i omgivningen ska observera och hantera avvikelser om och när de uppstår.

STÖD, VÅRD OCH BEHANDLING

På denna nivån handlar det om att ha rutiner och agera professionellt när behov har identifierats och att kunna ge adekvat stöd, vård och behandling – vid behov samordnat med andra aktörer.

Tidiga insatser och stöd är grundläggande och skall tillgodoses i barnens och ungdomens närmiljö. Stöd, vård och behandling ska bedrivas inom första linjens och specialistlinjens verksamheter. Varje verksamhet ska tydligt definiera vilket uppdrag de har. Avgränsningsproblematik ska lösas genom tydlig samverkan mellan första linjens och specialistlinjens verksamheter. Under pågående stöd, vård och behandling ska barns och ungas hela livssituation beaktas. Stöd, vård och behandling ska inte ses som ett enskilt fenomen utan alltid ses i ett större sammanhang.

FÖRÄLDRASAMVERKAN/FÖRÄLDRASTÖD

Barnhälsovården, förskolan, skolan, socialtjänsten, barnhabiliteringen och barnpsykiatri ska professionellt samverka i mötet med föräldrarna när barnets eller den unges behov kräver detta. Föräldrarna ska vara de viktigaste samverkansparterna och alltid inbjudas i delaktighet kring arbetet med barn och unga.

Föräldrarnas kunskap om sitt barn och deras behov ska tas tillvara. Föräldrastöd ska erbjudas alla föräldrar som så önskar, från graviditet till dess barnet fyllt 18 år. Stödet bygger på de befintliga strukturer och samverkan mellan de aktörer som har barn och ungdomar som målgrupp. Utbildningarna i föräldrastöd ska vara samordnade i kommun och landsting.

KOMPETENS

Inom samtliga strategiska förbättringsområden pågår en kraftig kunskapsutveckling. Utvecklingen innebär ökade krav på kunskap och färdigheter i samtliga verksamheter. Generalistkunskap, helhetssyn och möjlighet att erbjuda adekvat hjälp i barns och ungdomars närmiljö och vardag är grundförutsättningar för att kunna möta de stora volymerna insats, stöd, åtgärd, vård och behandling som efterfrågas. Kunskapsbaserat arbetssätt ska genomsyra samtliga verksamheter. Utbildningssatser ska därför ske inom flera områden. Huvudmännen ansvarar för att kompetensutveckling sker för personal.

HANDLINGSPLAN 2011-2013

Allt arbete i handlingsplanen kan påbörjas omgående och en del aktiviteter har redan påbörjats. Cheferna för respektive verksamhet ansvarar för att aktiviteterna i

handlingsplanen genomförs. Aktiviteterna ska senast vara genomförda vid slutet av markerat år.

SAMVERKAN

Övergripande samverkan	Ansvar	2011	2012	2013
Barndialogen är den arena som ligger i framkant med att utveckla strategier och metoder för barn och unga. Barndialogen bjuder aktivt in och erbjuder utvecklingsstöd för både kommunens och landstingens verksamheter. Barndialogen inrättar ett "samverkansspår" som har i uppdrag att utveckla samverkan och utbilda i samverkan.	Koordinator Barndialogen	X		
Ett övergripande politiskt och chefsforum mellan landsting och kommun etableras med syfte att synkronisera ledning, styrning och uppföljning.	Modellområdets ledningsgrupp	X		
"Chefsforum" upprättas inom och mellan varje "linje" (generella, första linjen och specialistlinjen) med syfte att kontinuerligt informera, utveckla och samordna verksamheternas uppdrag.	Modellområdets ledningsgrupp	X		
Modellområdets ledningsgrupp fortsätter sitt arbete under perioden 2011-2013.	Modellområdets ledningsgrupp			X
Varje verksamhet definierar sina uppdrag och ansvarsområden och har återkommande information om andra aktörers verksamhetsuppdrag.	Modellområdets ledningsgrupp			X

Rutiner/samverkan/avtal	Ansvar	2011	2012	2013
Rutiner för samverkan mellan specialpedagogiska teamet och skolans specialpedagoger/speciallärare upprättas.	Chef elevhälsan	X		
Rutiner för samverkan mellan barnhälsovård, förskola och familjenhet upprättas.	Chef elevhälsan	X		
Rutiner för samverkan mellan skola/elevhälsa och familjenhet upprättas.	Chef familjenheten	X		
Rutiner för samverkan mellan barn- och ungdomshabiliteringen, förskola/skola/elevhälsa, familjenheten och LSS upprättas.	Chef BUH	X		

HANDLINGSPLAN 2011-2013

Rutiner för samverkan mellan familjeheten och POM (psykiatri- och missbruksenheter inom socialtjänsten) upprättas.	Chef familjeheten	X		
Rutiner för samverkan mellan barn- och ungdomspsykiatri, elevhälsa, familjeheten och förskola/skola upprättas.	Chef Barn- och ungdomspsykiatri, barn- och ungdomschef		X	
Rutiner för samverkan mellan skolans uppföljningsansvarige för eleverna 16-21 år och HIA (hälsa, integration, arbete) skolan, fritidsförvaltningen och familjeheten/socialtjänsten upprättas.	Barn- och ungdomschef	X		
Rutiner för samverkan vid skolfrånvaro upprättas.	Barn- och ungdomschef	X		

HÄLSOFRÄMJANDE OCH FÖREBYGGANDE

	Ansvar	2011	2012	2013
Kvinnohälsövårdens förebyggande arbete för blivande föräldrar och samverkan med övriga aktörer utvecklas.	Chef kvinnohälsövården			X
Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet genomsyrar hela förskolans och skolans vardag med fokus på att stärka skyddsfaktorer.	Barn- och ungdomschef			X
Livskunskap med bland annat SET (socioemotionell träning) genomsyrar hela skolan.	Barn- och ungdomschef			X
Skolhälsövården utarbetar riktlinjer för barn och unga som efter genomfört hälsosamtal visar behov av särskilt stöd.	Chef elevhälsan	X		
En förskola och en skola är under åren 2011-2013 pilotskola för samverkan för hälsa, lärande, trygghet	Barn- och ungdomschef			X
En skola är under åren 2011-2013 pilotskola för det förebyggande och åtgärdande arbetet för skolfrånvaro.	Barn- och ungdomschef			X
Ett nätverk bildas med utsedda kvalitetsutvecklare från varje förskola för att bland annat utveckla det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet kring barns hälsa.	Chef elevhälsan	X		
Fritid och kultur etablerar strukturer för samverkan avseende hälsofrämjande arbete tillsammans med föreningslivet.	Fritidschef och chef för kulturskolan		X	

HANDLINGSPLAN 2011-2013

STÖD, VÅRD OCH BEHANDLING

	Ansvar	2011	2012	2013
Första linjen:		X		
Tvärprofessionella samverkanssteam skapas kring psykisk skörhet/sjukdom under graviditet och tidigt föräldraskap, vuxenpsykiatri, kvinno- och barnhälsovård samt socialtjänst.	Utvecklingsledare BHV			
Rutiner för elevhälsans arbete utvecklas.	Chef elevhälsan	X		
Familjeeenhetsens öppenvård utvecklas som alternativ till institutionsvård.	Chef familjeeheten			X
Eventuell anställning av en PTP-psykolog i samverkan mellan BUP, BUH och elevhälsan utreds.	Chef BUP			X
Vårdcentralernas uppdrag att främja barns psykiska hälsa och utarbeta riktlinjer för var vårdcentralerna skall hänvisa barn med psykisk ohälsa utvecklas genom FAKTA (en arbetsgrupp som utformar dokument med rutiner för gränsdragningar och samverkan).	Chef vårdcentralen	X		
Ansvar för första linjens barn- och ungdomspsykiatri utreds.	Modellområdets ledningsgrupp	X		
Specialislinjen:				X
Specialistverksamheternas uppdrag vidgas avseende konsultativa uppdrag i samverkan med generella och första linjens verksamheter.	Chef BUP och BUH			X
Arbetet fortsätter med målet att skapa ett "Barnahus" i länet, det vill säga samverkan under ett tak mellan socialtjänst, rättsväsende och hälso- och sjukvård vid misstanke om allvarliga brott mot barn.	Chef familjeeheten			X

FÖRÄLDRASTÖD/FÖRÄLDRASAMVERKAN

	Ansvar	2011	2012	2013
Alla verksamheter ska professionellt samverka i mötet med föräldrarna när barnets eller den unges behov kräver detta.	Chef för respektive verksamhet			X
Samordnare för utbildning för föräldrar i kommun och landsting utses.	Modellområdets ledningsgrupp.	X		
Information till föräldrar om vart de kan vända sig när de är oroliga över sitt barn utarbetas.	Modellområdets ledningsgrupp		X	

PRIORITERADE UTBILDNINGSSOMRÅDEN

- Utbildning i Barnkonventionen
- Utbildning i samverkan
- Utbildning i barns och ungas utveckling
- Utbildning i förhållningssätt och bemötande

Övrig kompetensutveckling anordnas utifrån det behov som framkommer inom respektive utvecklingsområde.

UTVÄRDERING

Förbättringsarbetet kommer att följas upp med hjälp av följande indikatorer som var och en innehåller flera mått.

Utöver detta används de nationella, regionala och lokala undersökningar som är relevanta för förbättringsarbetet.

HÄLSOKURVAN/PSYKISK HÄLSA

Skolsköterskan erbjuder hälsosamtal till barn och ungdomar i förskoleklass, grundskolan och på gymnasiet. Mätningen utförs i år 4 samt år 7 eller 8 och i år 1 på gymnasiet där hälsosamtalen utförs med hjälp av hälsokurvan. Barnen/ungdomarna svarar på ett antal frågor där en del med fem frågor som rör psykisk hälsa ingår. Frågorna handlar om Hur barnet känner sig, stress, fysiska besvär t.ex. magont, huvudvärk, om de är oroliga eller rädda eller har svårt att sova. Detta kan sedan följas fråga för fråga på kommunal nivå.

SKOLFRÅNVARO

Motivet för att motverka skolk är att ge barn och ungdomar så goda livschanser som möjligt. Goda skolprestationer är en skyddsfaktor för senare svårigheter. Dessutom kan bristen på tillsyn från vuxna leda till andra problem. Skolfrånvaro på högstadiet registreras i Eksjö med hjälp av "Skolia". Skolfrånvaron kan också sättas i relation till betyg.

SKOLRESULTAT

Undersökningar visar att ju bättre hälsa eleverna har desto bättre skolbetyg har de. Det finns också studier som visar att goda skolprestationer med fullständiga betyg är en skyddsfaktor för senare svårigheter. De nationella proven görs regelbundet i skolan och kan följas upp på skolnivå.

AKTUALISERINGAR INOM SOCIALTJÄNSTEN/ÅTERAKTUALISERINGAR INOM SOCIALTJÄNSTEN

Barn har rätt att växa upp under trygga och goda förhållanden. Genom statistik över hur många ansökningar, anmälningar och återanmälningar som görs kan man följa om de åtgärder som görs inom kommunerna påverkar antalet anmälningar som görs till socialtjänsten. Önskvärt vore också att genom BBiC formulären kunna följa anledningen till anmälan.

NYBESÖK INOM BARN- OCH UNGDOMSPSYKIATRIN

Genom att mäta antal nybesök till barn- och ungdomspsykiatri kan man få en indikator på effekterna av det hälsofrämjande och förebyggande arbetet i generella och första linjen.

TANDHÄLSA HOS DE SMÅ BARNEN

Barns tandhälsa har stark koppling till psykosociala levnadsförhållanden. Genom att följa upp barnens tandhälsa kan man få en indikator på effekterna av det hälsofrämjande och förebyggande arbetet i generella linjen.

UPPFÖLJNING

Ledningsgruppen för modellområdet i Eksjö ansvarar för att "synkroniseringsandan" etableras och utvecklas i organisationerna.

Ledningsgruppen ansvarar för att engagera och inspirera de ansvariga för att aktivi-

teterna i modellområdets handlingsplan genomförs, följs upp och utvärderas.

Resultaten av aktiviteterna i modellområdets handlingsplan följs upp genom arbetet med kvalitetsindikatorerna.

